

เลียดชัตติยา: การสร้างสรรค์แนวคิดและองค์ประกอบการแสดงละคร ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

Ludkattiya: Creation of the concept and elements of theatrical performance according to the Royal Wichit Drama

ฤดีชนก กชเสนี^{1*}, จินตนา สายทองคำ², ศุภชัย จันท์สุวรรณ³

Rudeechanok Gajasen^{1*}, Jintana Saitongkum², Supachai Chansuwan³

^{1*,2,3} สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

^{1*}Bunditpatanasilpa Institute ²Associate Professor Dr., Doctoral Thesis Advisor, Bunditpatanasilpa

³Associate Professor Dr., Doctoral Thesis co-Advisor, Bunditpatanasilpa

*Corresponding author; E-mail: dum.daitor@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อสร้างแนวคิดการแสดงละครเรื่องชัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร 2. เพื่อสร้างองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลียดชัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกำหนดแนวความคิดจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครหลวงวิจิตร ทั้งนี้ดำเนินการสัมภาษณ์ทายาทหลวงวิจิตรวาทการ ศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีและเครื่องแต่งกาย ตลอดจนกลุ่มผู้มีประสบการณ์การแสดงละครหลวงวิจิตรวาทการ จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษาสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างแนวคิดและรูปแบบการแสดงละครเรื่องชัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างแนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวทางการแสดงละครปลูกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ 2) บูรณาการศาสตร์การแสดงละครรูปแบบต่าง ๆ คือ ละครพูด ละครร้อง ละครพันทาง 3) ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลประกอบการแสดง 4) เนื้อเรื่องการแสดงจากวรรณกรรมประเภทนวนิยายของลักษณะคดี เรื่อง เลียดชัตติยา ที่มีเรื่องราวความรักของหญิงชายจบลงด้วยโศกนาฏกรรมที่พระเอกนางเอกเลือกที่จะเสียสละความรักเพื่อประเทศชาติ คล้ายคลึงกับละครเรื่องเจ้าหญิงแสนหวี ของหลวงวิจิตรวาทการ ที่ปลูกฝังหน้าที่ของทุกคนที่ต้องมีความจงรักภักดีต่อผู้ปกครองประเทศ มีความสามัคคีปรองดองกันในชาติ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประเทศชาติ

2. การสร้างองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลียดชัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ประกอบด้วย 1) การสร้างสรรค์บทละคร 2) การสร้างสรรค์ดนตรีประกอบการแสดง 3) การคัดเลือกผู้แสดง 4) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 6) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง 7) การออกแบบพื้นที่เวทีและฉากในการแสดง 8) การออกแบบแสง เสียง และมัลติมีเดีย การสร้างสรรค์แสดงในครั้งนี้สามารถพัฒนาต่อยอด การปลูกฝังคุณธรรมด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยเสริมแต่งความร่วมมือเพื่อสืบสานแนวทางละครหลวงวิจิตรให้กลับมากระตุ้นความรักชาติของคนไทยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ละครหลวงวิจิตร, เลือดขัตติยา, ละครสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purpose of this article is not only to develop the concept of Kattiya drama in the style of Luang Wichitwathakan but also to create and introduce the revised element of this Thai drama in this authentic style. The study has been conducting by studying the fundamental information and knowledge in order to define the concept as well as studying the academic documents, textbooks, relevant research including the exclusive interview with the heir of Luang Wichitwathakan, the national artists, Thai musical and costume experts and a group of direct-experienced individuals before analyzing the gathered information so as to develop this new performance.

The study finds that conceptualizing process comprises of four different components including approach, integration, music and the outline. The primary approaching of Luang Wichit drama is concerning about the patriotism while the dialogue play, musical drama, the chronicle drama has been integrated into the new performance. Both Thai and international musicians are deployed for the show. The outline is based on the novel of Laksanawadee so called Kattiya Blood which is the love story with tragic endings when ones choose to sacrifice their love for their country. This plot is also famous for the drama named Princess Hsenwi of Luang Wichit himself where this story is focused on prioritizing the royalty to the country above their personal needs.

In addition, it has been found that the composition of this performance is consisting of various factors including new revised scripts, music composition, performer audition, choreography, the design of costume, stage management and props decoration and light, sound and multimedia. This new contemporary performance is designed to be further developed on empathizing the patriotism and cultivate the love of religion and monarchy on the style of Luang Wichit drama to relentlessly stimulate the patriotism of Thai people and to elevate the society.

Keyword: Luang Wichit Drama, Kattiya Drama, Creative Thai Performance

บทนำ

หลวงวิจิตรวาทการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทางการเมือง อยู่ในชนชั้นปกครองในยุคของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลวงวิจิตรวาทการได้เสนอความคิดไว้ว่า การเผยแพร่ลัทธิหรือนโยบายทางการเมือง แก่หมู่คนมาก หรือมวลชนนั้น ความสะเทือนใจ (emotion) สำคัญกว่าเหตุผล (reason) (วิจิตร วิจิตรวาทการ, 2593, น. 69) ดังนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งมีความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในความคิดของหลวงวิจิตรวาทการ จึงดำเนินการเผยแพร่ “ลัทธิชาตินิยม” โดยใช้ศิลปวรรณกรรมเป็นเครื่องมือทางการเมือง (ประอรรัตน์ บุรณมาตร์, 2528, น. 74) ดังนั้น รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงแต่งตั้งให้หลวงวิจิตรวาทการ เป็นอธิบดีกรมศิลปากร (พ.ศ. 2477 - 2483) หลวงวิจิตรวาทการจึงได้รับมอบหมายให้ “ปลูกต้นรักชาติ” มีบทบาทสำคัญในด้านการสร้างค่านิยมด้านความรักชาติให้แก่ประชาชน เครื่องมือที่สำคัญ ที่ใช้ตอบสนองนโยบายรัฐบาล คือ บทละครอิงประวัติศาสตร์ และบทเพลงปลุกใจรักชาติ บทละครของหลวงวิจิตรวาทการแต่ละเรื่องมีเนื้อหาปลุกใจให้คนไทยรักชาติบ้านเมือง โดยการย้าอยู่เสมอว่า ความรักชาติต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใด การยอมสละชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อชาติ การแสดงละคร ดังข้อความของหลวงวิจิตรวาทการที่กล่าวไว้ในคำประกาศก่อนการแสดงเรื่อง “สีหราชเดโช” (2490) ว่า “...การแสดงละครผิดกับการแสดงตำนาน การแสดงตำนานต้องไม่ทำอะไรให้เกิดความจริง แต่การแสดงละครมีความจำเป็นต้องแต่งแต้มต่อเติมสี ให้มีเรื่องรัก โศก เป็นส่วนประกอบ มิฉะนั้นก็ไม่สามารถจะเป็นละครได้...” (ประอรรัตน์ บุรณมาตร์, 2528, น. 60)

“ละครหลวงวิจิตร” เป็นการผสมผสานทำร่ำตามรูปแบบนาฏศิลป์ไทยและท่าทางธรรมชาติ ผู้แสดงพูดเจรจา และขับร้องเพลง ดนตรีประกอบด้วย วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล แต่งกายตามเชื้อชาติ มีการแสดงสลับฉากบางเรื่องมีฉากนำ ในละครแต่ละเรื่องมักจะสร้างความสามัคคีปรองดองหวงแหนประเทศชาติสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีละครหลวงวิจิตรมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีการผสมผสานระหว่างท่ารำกับท่าทางตามธรรมชาติ ผู้แสดงร้องและเจรจา มีการดำเนินเรื่องด้วยการเจรจา มีการใช้เพลงไทยเดิมผสมผสานกับเพลงไทยสากล ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงจะใช้วงปี่พาทย์ เครื่องสาย วงดนตรีสากลใช้วง chamber orchestra การแต่งกายมีการผสมผสานระหว่างการแต่งกายยืนเครื่องแบบละครไทย การแต่งกายตามเชื้อชาติ และการแต่งกายแบบสามัญชน

นอกจากนี้ยังพบว่า ละครหลวงวิจิตรมีจุดเด่นที่สุด คือ เพลงที่ทำนองไพเราะ เนื้อเรื่องมีความหมายต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ทั้งปลุกใจรักชาติ ทั้งโน้มน้าวใจให้เกิดอุดมการณ์ ทั้งให้คติสอนใจ ละครหลวงวิจิตรจึงมีค่านิยมนำมาแสดงอยู่เสมอ ปัจจุบันบริบทการชมการแสดงต่าง ๆ ผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีได้มากขึ้น ผู้สร้างละครจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการนำเสนอรวมถึงระยะเวลาในการรับชม เพื่อสนองความต้องการของผู้ชม ดังนั้นถ้านาฏกรรมไทยจะดำรงอยู่ในความนิยมของผู้คนต่อไป การปรับเปลี่ยนไปตามเทคนิคและสังคมคงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าใครจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยน งานอนุรักษ์มาตรฐานเก่าที่น่าจะเป็นคลังที่คนรุ่นหลังใหม่สามารถเปิดไปใช้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่การจะเอาไปใช้นั้นไม่น่าจะเป็นการทำซ้ำอยู่เสมอไป หากควรนำไปเป็นฐานสำหรับการพัฒนานาฏกรรมร่วมสมัยที่เป็นของไทย (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2534, น. 163)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับละครหลวงวิจิตร พบว่า เป็นละครที่มีรูปแบบเฉพาะ แสดงถึงความรักชาติมีรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นละครที่เคยสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติในการโน้มน้าวจิตใจคนดูให้เกิดความสำนึกรักชาติด้วยการชมละครที่แฝงไปด้วยคุณธรรม การเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม ซึ่งตรงกับสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบันที่คนในชาติมีความคิดเห็นแตกต่างกัน มีการแบ่งแยกเป็นกลุ่ม ๆ และขาดความสามัคคีของคนในชาติ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นคนไทยที่มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงอยากนำละครหลวง

วิจิตรมาเป็นแนวทางในการสร้างละครที่ปลูกฝังคุณธรรมด้วยความเสียสละ ความรักส่วนตัวเพื่อประเทศชาติ ผสมผสานกับนวัตกรรมเทคโนโลยีร่วมสมัย อาทิ ดนตรีร่วมสมัย เครื่องแต่งกาย ฉากมัลติมีเดีย ฯ จนเป็นละครรูปแบบใหม่ ให้แก่เยาวชนหรือคนรุ่นปัจจุบันได้รับชม ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดัดแปลงวรรณกรรมในรูปแบบนวนิยาย เรื่องเลือดขัตติยา ที่มีเนื้อเรื่องแสดงถึงความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มาสู่รูปแบบการแสดงละครหลวงวิจิตร โดยนำเทคโนโลยีผสมผสานสมัยใหม่มาประกอบ การแสดงในครั้งนี้สามารถพัฒนาต่อยอดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยเสริมแต่งความร่วมมือเพื่อสืบสานแนวทางละครหลวงวิจิตรให้กลับมากระตุ้นความรักชาติของคนไทยในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแนวคิดการแสดงละครเรื่องขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร
2. เพื่อสร้างองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลือดขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการแสดงละครหลวงวิจิตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 - 2500 จากละคร จำนวน 14 เรื่อง ที่มีเนื้อหาปลูกใจให้รักชาติ เป็นผลงานการแสดงในยุคกรมศิลปากร

2. ศึกษานวนิยายเรื่องเลือดขัตติยา บทประพันธ์ของลักษณวดี เพื่อสร้างสรรค์การแสดงละครเรื่องเลือดขัตติยา เป็นละครปลูกใจ รักชาติ ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกำหนดแนวความคิดจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครหลวงวิจิตร

2. สัมภาษณ์ทายาทหลวงวิจิตรวาทการ ศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและเครื่องแต่งกาย ตลอดจนกลุ่มผู้มีส่วนประกอบการแสดงละครหลวงวิจิตรวาทการ

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้อ่านจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างแนวคิดและรูปแบบการแสดงละครเรื่องขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถจำแนกประเด็นผลของการวิจัยได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. การสร้างแนวคิดละครเรื่องขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

ละครหลวงวิจิตรประพันธ์และแสดงในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร พ.ศ. 2477 - 2458 และยุคอาณานิคม พ.ศ. 2497 - 2500 พลตรีหลวงวิจิตรวาทการได้ประพันธ์บทละครปลูกใจรักชาติ ที่สำคัญไว้ทั้งหมด 14 เรื่องด้วยกัน โดยในเนื้อหาของบทละครส่วนมากจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่สำคัญในอดีตรวมถึงตัว

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ละครหลวงวิจิตร สามารถแบ่งออกได้ 3 ยุค ซึ่งแต่ละยุคนั้นมุ่งเน้นสาระสำคัญเกี่ยวกับประเทศไทยเป็นสำคัญ โดยแต่ละยุคมีสาระสำคัญดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคสร้างชาติ (พ.ศ. 2477-2483)

ยุคสร้างชาติเป็นยุคที่พลตรีหลวงวิจิตรวาทการท่านได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรและประพันธ์บทละครเพื่อตอบสนองนโยบาย “ปลูกต้นรักชาติ” ของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในยุคนี้นักประพันธ์บทละคร จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ 1. เลือดสุพรรณ 2. ราชนมู 3. พระเจ้ากรุงธน 4. ศักดิ์กลาง 5. เจ้าหญิงแสนหวี 6. มหาเทวี 7. เบญจเพส 8. น่านเจ้า 9. อนุสาวรีย์ไทย 10. พ่อขุนผาเมือง

ยุคที่ 2 ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2489-2491)

หลังจากที่พลตรีหลวงวิจิตรวาทการได้พ้นจากการเป็นอาชญากรสงครามแล้ว การละครในขณะนั้นถือว่ามีการขบเซาเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านจึงได้เปลี่ยนอาชีพมาเป็นนักประพันธ์ถึง 4 ปี และได้ตั้งคณะละครของท่านเองโดยใช้ชื่อคณะว่า “วิจิตรศิลป์” แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในยุคนี้นักประพันธ์บทละคร แบ่งเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ 1. ดาบแสนเมือง 2. ชนฆะมาร 3. เจ้าหญิงกรรณิการ์ 4. ลานเลือด 5. ดาบดาบหน้า 6. สีหราชเดโช 7. ครุฑดำ

ยุคที่ 3 ยุคต่อต้านคอมมิวนิสต์ (พ.ศ. 2491-2500)

ยุคต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นยุคหลังจากที่ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้รับตำแหน่งเป็นครั้งที่ 2 จึงได้มีบัญชาให้พลตรีหลวงวิจิตรวาทการเข้ามาดำรงตำแหน่งที่กระทรวงวัฒนธรรมแต่ลักษณะบทประพันธ์ของท่านในยุคนี้นักประพันธ์บทละครเพื่อการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ในยุคนี้นักประพันธ์บทละคร ประเภทอาชญากรรม จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. อาชญากรรมพ่อขุนรามคำแหง 2. อาชญากรรมแห่งการเสียสละ 3. อาชญากรรมแห่งความรัก 4. อาชญากรรมแห่งศีลสัตย์

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงยุคของการแสดงละครหลวงวิจิตร

ที่มา : (ฤดิชนก คชเสนี, 2565)

ละครหลวงวิจิตรทั้ง 3 ยุค กล่าวได้ว่า เป็นละครรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นจากการ บูรณาการทางความคิดของ หลวงวิจิตรวาทการ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- (1) มีเนื้อหาแสดงให้เห็นเกี่ยวกับการปลุกใจรักชาติ
- (2) มีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประเทศไทย
- (3) เป็นละครในรูปแบบผสมผสานระหว่างการใช้ดนตรีไทยและวงดนตรีสากลร่วมบรรเลงด้วยกัน รวมถึง การขับร้องเพลงไทยเดิมและขับร้องไทยสากล
- (4) เป็นละครที่แฝงข้อคิด แนวปลุกใจรักชาติ ส่งผลให้คนเกิดความรักชาติบ้านเมือง และความเสียสละ
- (5) มีการใช้นักแสดงเป็นจำนวนมาก
- (6) มีจุดมุ่งหมายปลุกใจให้คนไทยเกิดความรู้สึกในหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อประเทศชาติ
- (7) การแสดงใช้ทั้งท่าร่ายที่เลียนแบบต่างชาติและท่าร่ายทางด้านนาฏศิลป์ไทยล้วนผสมผสานและขับร้อง
- (8) มีลักษณะการแต่งกายตามเชื้อชาติ

จากการศึกษาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยนำลักษณะสำคัญของการแสดงละครหลวงวิจิตรมาสร้างแนวคิดการ แสดงละคร เรื่อง เลือดชาติยา ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ได้ดังนี้

1) แนวทางการแสดงละครปลุกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ

สาระสำคัญของละครหลวงวิจิตร มุ่งเน้นการปลุกใจ ส่งเสริมความรักชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะ ส่งเสริมความรักชาติผ่านละครเรื่องเลือดชาติยา โดยนำมาสร้างเป็นละครแนวปลุกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันประเทศที่มีความหลากหลายทางความคิดบางครั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งจน ขาดความสามัคคี ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะของการเป็นคนไทยคนหนึ่งจึงมีความมุ่งหมายในการสร้างละครที่สะท้อนและ ปลุกฝังให้เห็นถึงหน้าที่ของทุกคนที่ต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนมีความสามัคคี ประองดองกันในชาติ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประเทศชาติ อีกทั้งเป็นการตระหนักในคุณค่าของละครปลุกใจ รัก ชาติ แนวทางละครหลวงวิจิตรให้กลับมาสร้างความรักชาติในยุคปัจจุบัน

2) บูรณาการศาสตร์การแสดงละครรูปแบบต่าง ๆ

จากการศึกษารูปแบบการแสดงละครหลวงวิจิตร พบว่าเป็นละครรูปแบบใหม่ที่มีเนื้อหาปลุกใจรักชาติ เนื้อ เรื่องส่วนใหญ่มาจากประวัติศาสตร์ทั้งไทยและต่างชาติ กระบวนท่าร่ายที่ผสมผสานระหว่างท่าธรรมชาติและท่า รำแบบนาฏศิลป์ไทย นอกจากนี้ยังพบว่ามีลักษณะการแต่งกายตามเชื้อชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดในการ บูรณา การศาสตร์การแสดงละครรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย ละครพูด ละครร้อง ละครพันทาง ซึ่งการสร้างสรรค์ละคร ครั้งนี้จะนำลักษณะสำคัญของละครทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น มาผสมผสานกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะสำคัญของรูปแบบละครที่ปรากฏในละครเรื่อง เลือดขัตติยา ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

ประเภทละคร	ลักษณะสำคัญที่นำมาใช้	ลักษณะสำคัญที่ปรากฏในละครเรื่อง เลือดขัตติยา ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร
ละครพูด	การพูดรูปแบบฉันทลักษณ์ กลอนสุภาพ กลอนบทละคร	การพูดในบทละครด้วยฉันทลักษณ์ กลอนสุภาพ กลอนบทละคร และการสื่อสารถึงผู้ชมด้วยคำพูดที่ไม่ซับซ้อน สื่อความเข้าใจได้ทันทีในการเจรจาดำเนินเรื่อง
ละครร้อง	การขับร้อง ประกอบการแสดง	ใช้ในการขับร้องเพลงปลุกใจ ประกอบจังหวะดนตรีที่มีท่วงทำนองที่ปลุกเร้าให้เกิดความสนุกสนาน เร้าใจ
ละครพันทาง	การแต่งกายตามแบบเชื้อชาติ	เครื่องแต่งกายที่แต่งตามเชื้อชาติ โดยแสดงให้เห็นถึงตัวละครที่มีเชื้อชาติ ฐานะสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและสถานการณ์

ที่มา: ฤดีชนก คชเสนี, 2565

3) ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลประกอบการแสดง

ละครหลวงวิจิตร เป็นการรวมวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล เพื่อใช้ในการแสดงของละครหลวงวิจิตรวาทการ ดำเนินเรื่องด้วยการเจรจาเป็นส่วนใหญ่ใช้เพลงในการบรรยายเหตุการณ์ หลวงวิจิตรวาทการได้เป็นผู้มอบหมายให้ อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้บรรจุนำเพลงไทยเดิม เพลงที่บรรจุนั้นในนั้นมักจะสอดคล้องกับบรรยากาศของเรื่อง โดยหลวงวิจิตรวาทการเริ่มนำเพลงไทยสากลซึ่งบรรเลงโดยวงดนตรีสากลเข้ามาผสมกับวงดนตรีไทยซึ่งเป็นสิ่งใหม่ในการแสดงละครร้องละครพูดในสมัยนั้นคือถ้าใช้วงดนตรีสากลก็จะใช้สากลตลอดเรื่องไม่มีเครื่องดนตรีไทยมาผสมแต่ละครของหลวงวิจิตรจะพิจารณาความเหมาะสมว่าเพลงใดเหมาะกับดนตรีประเภทใดแต่ไม่ได้หมายถึงการนำดนตรีไทยและสากลบรรเลงร่วมกัน

วงดนตรีแต่ละประเภทใช้ในโอกาสของการบรรเลงที่ต่างกัน โดยจะใช้วงปี่พาทย์ ส่วนวงเครื่องสายมีเครื่องดีด สี ตรี เป่า สำหรับวงมโหรีเป็นวงผสมระหว่างวงเครื่องสาย บางโอกาสใช้ไม้ม้วนตี เพื่อให้เกิดเสียงนุ่มนวลอ่อนหวาน ละครบางเรื่องต้องเพิ่มเครื่องดนตรีพิเศษคือเครื่องดนตรีที่ใช้ออกภาษา เพื่อบอกถึงลักษณะพิเศษของเชื้อชาติต่อละครในเรื่อง เช่น ใช้ตะโพนมอญ ในเรื่องเบญจเพส กลองจิ้ง หรือ ขิม ในเรื่องพระเจ้ากรุงธน เป็นต้น

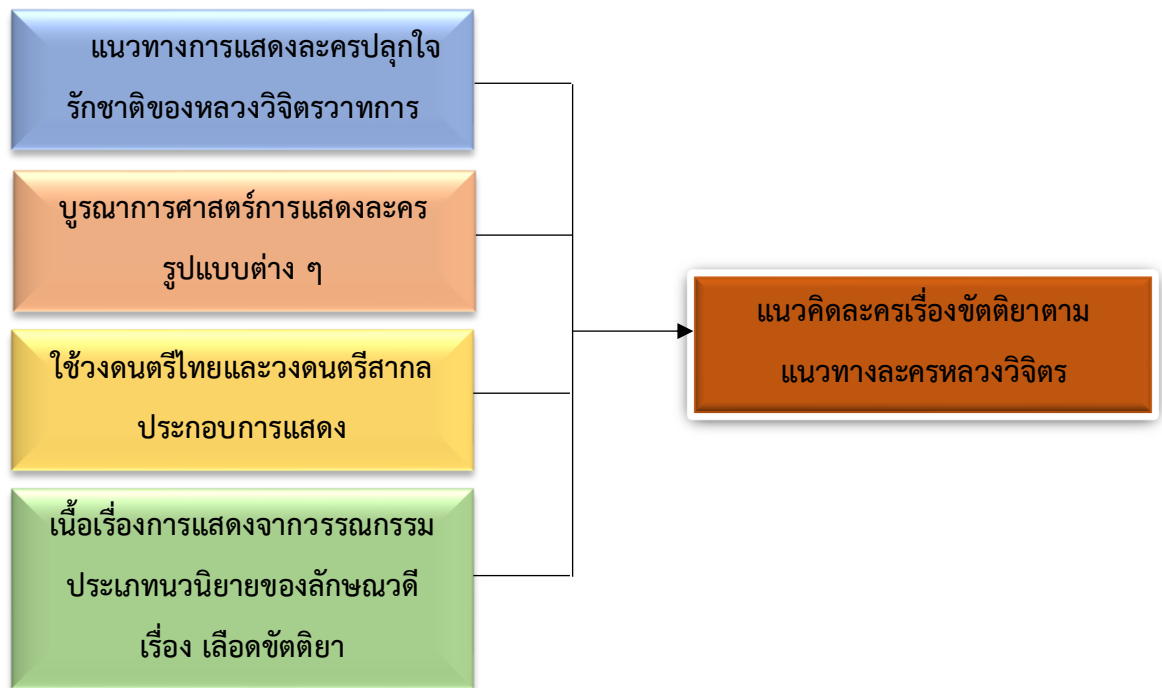
วงดนตรีสากล วงดนตรีสากลที่ใช้บรรเลงในการแสดงละครหลวงวิจิตร คือวงออเคสตรา (ORCHESTRA) หรือวงดุริยางค์สากลซึ่งจัดเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ใช้เครื่องดนตรีและผู้เล่นจำนวนมากอาจใช้เครื่องดนตรีถึง 100 ชิ้นหรือมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่วงออเคสตราใช้บรรเลงเพลงชั้นสูงจะต้องเลือกเพลงที่ดีและนักดนตรีที่มีฝีมือตลอดจนผู้ควบคุมวงหรือผู้อำนวยเพลง

4) เนื้อเรื่องการแสดงจากวรรณกรรมประเภทนวนิยายของลักษณะดี เรื่อง เลือดขัตติยา

จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยพบว่า วรรณกรรมเรื่อง เลือดขัตติยา บทประพันธ์ของลักษณะดี เป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมมากในรูปแบบนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีปรองดอง การมีคุณธรรมในการดำรงชีวิตในทางที่ถูกที่ควร ประชาชนมีความจงรักภักดีกับการครองราชบัลลังก์ของราชินีที่ต้องต่อสู้กับกลทางการเมืองของฝ่ายตรงกันข้าม ที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน จนในที่สุดก็สามารถผ่านพ้นวิกฤติด้วยความเสียสละของผู้จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แก่นของเรื่องคือการเสียสละความรักระหว่างหญิงชายเพื่อชาติบ้านเมืองมีความสุขสงบ ภายใต้การปกครองราชบัลลังก์ ได้รับการเผยแพร่ในลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ การแสดงละครเวที การแสดงโทรทัศน์

วรรณกรรมเรื่องเลือดขัตติยาได้รับเลือกนำมาใช้เป็นบทโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2551 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ปี พ.ศ. 2526 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 (ไม่ได้ออกอากาศ) พ.ศ. 2546 ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 นำจัดแสดงเป็นละครเวทีประเภทเดอะมิวสิคัล ณ โรงละครรัชดาลัยเธียเตอร์ จึงเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาน่าสนใจ นำเสนอสู่ผู้ชมในหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำวรรณกรรมเรื่องเลือดขัตติยา เนื้อเรื่องแสดงถึงความรักชาติมาสู่รูปแบบการแสดงละครหลวงวิจิตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่สังคมไทยมีความแตกแยกทางความคิดของคนในชาติ ต่างคนต่างต้องการอำนาจในการปกครองประเทศมุ่งที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามด้วยการปลุกปั่นยุยงให้คนในชาติเกิดความสับสนจนเกิดความแตกสามัคคี โดยยึดแนวปลูกฝังความรักชาติ และเป็นการสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. 2560-2579 ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนตอบสนองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประเภท ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง พ.ศ. 2560 ในเรื่องชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และรักความเป็นไทย

จากลักษณะสำคัญของละครหลวงวิจิตร ทำให้ผู้วิจัยสรุปแนวคิดในการสร้างสรรค์ละครเรื่อง เลือดขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ดังนี้

ภาพที่ 2 การสร้างแนวคิดละครเรื่องขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

ที่มา : (ฤดิชนก คชเสนี, 2565)

2.การสร้างองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลือดขัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

จากการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบการแสดงละครหลวงวิจิตร ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์สรุปแนวทางในการสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดงละครได้ดังนี้

1) นำแบบอย่างการส่งเสริมความรักชาติตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทายาทหลวงวิจิตรวาทการ พบว่า หลวงวิจิตรวาทการเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงประชาชนและประเทศไทย จึงตามรอยพระบาทที่พระองค์ท่านปลูกจิตสำนึกให้คนรักชาติบ้านเมือง (วิจิตร (รังสียานนท์) วิจิตรวาทการ ,2564) ดังนั้นจึงถือได้ว่า หลวงวิจิตรวาทการ ได้นำแนวคิดการแต่งบทละครด้านการปลูกใจรักชาติจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

2) มีฉากนำก่อนเริ่มการแสดง พบว่า ละครหลวงวิจิตรที่เปิดด้วยฉากนำมีรวม 9 เรื่อง คือเรื่อง เลือดสุพรรณ พระเจ้ากรุงธน แสนหวิ มหาเทวี เบญจเพส น่านเจ้า อาณภาพพ้อขุนรามคำแหง อาณภาพแห่งความเสียสละ อาณภาพแห่งศีลสัตย์

3) นำเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ชื่อเมืองหรือชื่อบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการประพันธ์เสริมแต่งเรื่องให้เกิดความสนุกสนาน คือ เรื่องเลือดสุพรรณ เรื่องพระเจ้ากรุงธน เรื่องศึกกลาง เรื่องมหาเทวี เรื่องพ้อขุนผาเมือง เรื่องแสนหวิ เรื่องเบญจเพส เรื่องน่านเจ้า

4) ให้ผู้ชมตระหนักถึงความรักชาติมากกว่าความรักระหว่างชายหญิง คือ เรื่องเลือดสุพรรณ เรื่องราชมนู เรื่องแสนหวิ เรื่องเบญจเพส เรื่องน่านเจ้า เรื่องพ้อขุนผาเมือง เรื่องอาณภาพแห่งความเสียสละ

5) ใช้คำพูดในบทละครสื่อสารถึงผู้ชมด้วยคำพูดที่เรียบง่าย พบว่าทุก ๆ เรื่อง ของละครหลวงวิจิตร จะมีบทพูดที่ใช้ภาษาเรียบง่าย เช่น เดิน เดิน เดิน อยู่อย่างอมแพ้ใครชาติไทยต้องเดิน ทำให้ผู้ชมเมื่อได้ฟังจะเข้าใจความหมายได้ทันทีรวมถึงถ้าเป็นบทเพลงปลุกใจรักชาติ ก็จะมีท่วงทำนองที่ปลุกเร้าให้เกิดความสนุกสนาน เร้าใจ

6) ส่งเสริมด้านการเป็นผู้นำให้แก่ผู้หญิง หลวงวิจิตรวาทการ สร้างตัวละครหญิงให้มีบทบาทหน้าที่ในการเสียสละ ทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองเป็นคู่คิดและช่วยงานทางการเมืองได้เท่าเทียมกับตัวละครชาย คือ เรื่องเลือดสุพรรณ เรื่องศึกกลาง เรื่องแสนหวี เรื่องมหาเทวี เรื่องเบญจเพส เรื่องน่านเจ้า เรื่องพ่อขุนผาเมือง เรื่องอาณาจักรพวนรามคำแหง เรื่องอาณาจักรแห่งความเสียสละ

7) มีเพลงปลุกใจที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน คือ เพลงเลือดสุพรรณและเพลงดวงจันทร์ ในละครเรื่องเลือดสุพรรณ เพลงรักเมืองไทย ในเรื่องราชนม เพลงจีนไทยสามัคคี ในเรื่องพระเจ้ากรุงธน เพลงเชิญชมดอกไม้ เพลงแสนหวี เพลงรักชาติ เพลงเขมรรัฐ ในละครเรื่องเจ้าหญิงแสนหวี เพลงเลือดไทย เพลงโซคมุข ในละครเรื่องมหาเทวี เพลงยุพดี ในละครเรื่องเบญจเพส เพลงเดิน เพลงเชิญขวัญ ในละครเรื่องน่านเจ้า เพลงอวยชัยจากเรื่องอนุสาวรีย์ไทย เพลงในน้ำมีปลา ในน้ำมีข้าว เพลงอธิษฐาน เพลงเสียงระฆัง เพลงต้นตระกูลไทย เพลงเพื่อนไทย ในละครเรื่องอาณาจักรพวนรามคำแหง เพลงชุมนุมเผ่าไทย เพลงระบำนกสามหมู่ ในละครเรื่องอาณาจักรแห่งความเสียสละ ระเบียบธรรมจักร จากเรื่องอาณาจักรแห่งศีลสัตย์

8) มักจบเรื่องด้วยโศกนาฏกรรม หลวงวิจิตรวาทการมักจะสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ชมด้วยการตายของพระเอกหรือนางเอกของเรื่อง เพื่อเป็นภาพจดจำในโศกนาฏกรรมนั้นคือ เรื่องเลือดสุพรรณ เรื่องพระเจ้ากรุงธน เรื่องเจ้าหญิงแสนหวี เรื่องเบญจเพส เรื่องน่านเจ้า เรื่องพ่อขุนผาเมือง

ละครหลวงวิจิตร มีลักษณะแตกต่างจากละครประเภทอื่นๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละเรื่อง จะมีเนื้อเรื่องที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะบทละครหลวงวิจิตร บางเรื่องก็ยึดเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ และดำเนินเรื่องส่วนสำคัญให้เป็นไปตามประวัติศาสตร์ บทละครบางเรื่องหลวงวิจิตรวาทการก็นำเนื้อหาทางประวัติศาสตร์มาเสริมแต่ง และสร้างบทบาทตัวละครเพิ่มขึ้น บทละครบางเรื่องหลวงวิจิตรวาทการนำชื่อบุคคล ชื่อเมือง หรือเหตุการณ์บางเสี้ยวในประวัติศาสตร์มาปลูกเป็นบทละครขึ้น แต่เน้นแนวคิดสำคัญ คือ การปลุกใจให้รักชาติ

จากการสรุปประเด็นของรูปแบบและองค์ประกอบการแสดงละครหลวงวิจิตร ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาสู่การสร้างรื้อองค์ประกอบการแสดงละครได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลือดชัตติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร

การสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดง	รายละเอียด
บทละคร	ใช้บทละครฉันทลักษณ์ กลอนบทละคร และภาษาพูดที่สื่อความเข้าใจได้ทันที ไม่ซับซ้อน
ดนตรีประกอบการแสดง	ใช้วงดนตรีไทยและดนตรีสากลประเภทวงออเคสตรา (ORCHESTRA) หรือวงดุริยางค์สากล ด้วยวิธีการผสมผสานการบรรเลงร่วมกันของดนตรีทั้งสองประเภท
ผู้แสดง	ใช้นักแสดงเพศชายและเพศหญิง ที่มีคุณสมบัติ คือ

การสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดง	รายละเอียด
ลีลานาฏศิลป์	1) มีน้ำเสียงในการเจรจาที่กระจ่างชัดเจน สามารถขับร้องเพลงได้เป็นอย่างดี 2) มีรูปร่างสมส่วน และมีหน้าตาและบุคลิกที่เหมาะสมกับตัวละคร 3) มีทักษะการแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นอย่างดี การออกแบบลีลาใช้ท่าทางการแสดงด้วยท่าเลียนแบบธรรมชาติ ตลอดจนการแสดงออกด้านอารมณ์ รวมถึงการขับร้องเพลงของตัวละคร และระบำประกอบการแสดง ซึ่งลีลาประกอบด้วย 1) ลีลาประกอบการขับร้อง 30% 2) ลีลาประกอบการเจรจาและแสดงอารมณ์ 30% 3) ท่าแบบธรรมชาติ (ท่ากำแบ) 20% 4) ท่าทางนาฏศิลป์ไทย 20%
เครื่องแต่งกาย	วรรณกรรมเรื่อง เลือดขัตติยา ของ ลักขณวดี เป็นนวนิยายที่ผู้แต่งได้จินตนาการขึ้น ไม่มีระบุข้อมูลที่ชัดเจนของสัญลักษณ์ตัวละคร ผู้วิจัยจึงใช้จินตนาการวิเคราะห์ประกอบเนื้อเรื่อง โดยสอดคล้องความเป็นไทย และอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามาผสมผสานในด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละคร
อุปกรณ์ประกอบการแสดง	ฉากประกอบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ฉาก คือ ฉากที่ 1 ฉากพายุเรือ : พระเอก - นางเอก เป็นฉากเปิดเรื่อง โดยในฉากนี้ผู้วิจัยจะนำจอฉายภาพ LED ฉายบรรยากาศแม่น้ำ ลำธาร และต้นไม้ พระเอกนางเอกนั่งพายุเรือ อุปกรณ์ประกอบในฉากที่ 1 คือ จอฉายภาพ LED, ภาพแม่น้ำ ต้นไม้, เรือพาย และมงกุฎ ดอกไม้ประดับผม ฉากที่ 2 ฉากในเรือนจำ : พระเอกถูกคุมขังในฐานะนักโทษ อุปกรณ์ประกอบในฉากที่ 2 คือ ใช้เทคนิคแสงบนเวที ฉายออกมาเพื่อปรากฏให้เห็นภาพที่คุมขังนักโทษ และมีไฟสปอร์ตไลท์ส่องตัวละครพระเอกนางเอก และบริเวณรอบข้างของเวทีจะเปิดไฟเวทีเป็นลักษณะไฟสลัว ฉากที่ 3 ฉากครองราชย์ : นางเอกเดินก้าวขึ้นบันไดไปสู่บัลลังก์ที่นั่งที่มีพานวางมงกุฎ ในฉากนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีขึ้นบันไดที่นางเอกจะเดินขึ้นไปเพื่อหยิบมงกุฎขึ้นมาสวมศีรษะ โดยกำหนดวิธีการแสดงในฉาก 2 แบบ คือ 1) การใช้แสงประกอบกับการใช้จอ LED ฉายเป็นภาพบัลลังก์ มีบันได 2) การสร้างฉากบันไดที่สามารถเดินขึ้นไปได้ เพื่อความสมจริง

การสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดง	รายละเอียด
การใช้พื้นที่เวทีและฉากในการแสดง	อุปกรณ์ประกอบฉากที่ 3 คือ พานใส่มงกุฎ ธงชาติประกอบกระบี่ เกล็ดมอลอง การใช้พื้นที่เวทีและฉาก คำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ตลอดจนลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร โดยเรื่องราวบางตอนต้องทำเวทีที่สูงขึ้นจากเวทีปกติแสดงให้เห็นถึงยศศักดิ์หรือความมีอำนาจ ในขณะที่คนที่มียศศักดิ์ต่ำก็ต้องคำนึงถึงการจัดเวทีระดับพื้นราบ ดังฉากครองราชย์ของเจ้าหญิงทิพย์รัตนดารา กุมารี เป็นต้น
การออกแบบแสง เสียง และมัลติมีเดีย	นำเทคโนโลยีด้านมัลติมีเดียมาใช้ในฉากที่ 1 กำหนดใช้จอฉายภาพ LED (Light Emitting Diode) ผสมผสานกับเทคนิคของโรงละคร ในการจัดทำโปรแกรมสำเร็จด้วยการออกแบบกราฟฟิคดีไซน์ ฉายภาพผ่านจอฉายภาพ LED เพื่อความเสมือนจริง

ที่มา: ฤติชนก คชเสนี, 2565

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างแนวคิดละครเรื่องชาติตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ประกอบด้วย 1) แนวทางการแสดงละครปลูกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ ยึดหลักการสำคัญของละครหลวงวิจิตร คือมุ่งเน้นการปลูกใจส่งเสริมความรักชาติ ผ่านละครเรื่องเลือดชาติ โดยนำมาสร้างเป็นละครแนวปลูกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันประเทศที่มีความหลากหลายทางความคิดบางครั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งจนเกิดความสามัคคี ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะของการเป็นคนไทยคนหนึ่งจึงมีความมุ่งหมายในการสร้างละครที่สะท้อนและปลูกฝังให้เห็นถึงหน้าที่ของทุกคนที่ต้องมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ตลอดจนมีความสามัคคีปรองดองกันในชาติ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประเทศชาติ เห็นคุณค่าของละครปลูกใจ รักชาติ แนวทางละครหลวงวิจิตรให้กลับมาสร้างความรักชาติในยุคปัจจุบัน 2) บูรณาการศาสตร์การแสดงละครรูปแบบต่าง ๆ คือ นำลักษณะสำคัญของรูปแบบละครพูด ละครร้อง ละครพันทาง มาใช้ประกอบในการกำหนดรูปแบบการแสดงละครเรื่อง เลือดชาติตามแนวทางละครหลวงวิจิตร 3) ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล ประกอบการแสดง 4) เนื้อเรื่องการแสดงจากวรรณกรรมประเภทนวนิยายของลักษณวดี เรื่อง เลือดชาติ ที่มีเรื่องราวความรักของหญิงชายจบลงด้วยโศกนาฏกรรมที่พระเอกนางเอกเลือกที่จะเสียสละความรักเพื่อประเทศชาติ คล้ายคลึงกับละครเรื่องเจ้าหญิงแสนหวีของหลวงวิจิตรวาทการ ที่ปลูกฝังหน้าที่ของทุกคนที่ต้องมีความจงรักภักดีต่อผู้ปกครองประเทศ มีความสามัคคีปรองดองกันในชาติ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประเทศชาติ

2. การสร้างองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลือดชาติตามแนวทางละครหลวงวิจิตร ประกอบด้วย

1) ประพันธ์บทละครจากนวนิยายเรื่องเลือดชาติของลักษณวดี 2) ดนตรีประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล ด้วยวิธีการผสมผสานการบรรเลงร่วมกันของดนตรีทั้งสองประเภท 3) คัดเลือกผู้แสดงเพศชายและหญิง

ที่มีความสามารถในการร้อง รำและมีรูปร่างหน้าตาที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร 4) การออกแบบลีลา นาฏศิลป์ ใช้ท่าทางการแสดงด้วยท่าแบบธรรมชาติ (กำแบ) ตลอดจนการแสดงออกด้านอารมณ์ รวมถึงการขับร้องเพลงของตัวละคร และระบำประกอบการแสดง 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยใช้จินตนาการวิเคราะห์ประกอบเนื้อเรื่องของนวนิยาย โดยสอดคล้องความเป็นไทยและนำอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานในด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละคร 6) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ใช้การออกแบบแสง การฉายภาพ LED และการใช้อุปกรณ์เสมือนจริง 7) การออกแบบพื้นที่เวทีและฉากในการแสดงให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและพฤติกรรมของตัวละคร 8) การออกแบบแสง เสียง และมัลติมีเดีย นำเทคโนโลยีด้านมัลติมีเดีย การฉายภาพ LED (Light Emitting Diode) ผสมผสานกับเทคนิคการจัดทำโปรแกรมสำเร็จด้วยการออกแบบกราฟิกดีไซน์ต์ ฉายภาพผ่านจอฉายภาพ LED เพื่อความเสมือนจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างแนวคิดและองค์ประกอบการแสดงละครเรื่องเลือดชาติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร พบว่า การสร้างสรรค์ละครเรื่องเลือดชาติยาตามแนวทางละครหลวงวิจิตร มีแนวคิดในการส่งเสริมความรักชาติผ่านละครเรื่องเลือดชาติยา โดยนำมาสร้างเป็นละครแนวปลูกใจรักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบันประเทศของเราแตกความสามัคคี สอดคล้องกับ ผู้จัดการออนไลน์ (2563) กล่าวว่า ข้อมูลจากศูนย์สำรวจความคิดเห็น นิต้าโพล สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์ (นิด้า) เผยผลสำรวจของประชาชน เรื่องชูสามนิ้ว และผูกโบขาวในโรงเรียนแสดงให้เห็นถึงความแตกแยกทางความคิดของประชาชนในชาติ และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2534, น. 163) กล่าวว่า ผู้สร้างละครจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการนำเสนอรวมถึงระยะเวลาในการรับชม เพื่อสนองความต้องการของผู้ชม ดังนั้นถ้านาฏกรรมไทยจะดำรงอยู่ในความนิยมของผู้คนต่อไป การปรับเปลี่ยนไปตามเทคนิคและสังคมเป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าใครจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยน งานอนุรักษ์มาตรฐานเก่า น่าจะเป็นคลังที่คนรุ่นหลังใหม่สามารถเปิดไปใช้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่การจะเอาไปใช้นั้นไม่น่าจะเป็นการทำซ้ำอยู่เสมอไป หากควรนำไปเป็นฐานสำหรับการพัฒนานาฏกรรมร่วมสมัยที่เป็นของไทย โดยการสร้างสรรค์ครั้งนี้เป็นการนำวรรณกรรมที่ไม่เคยปรากฏในการแสดงละครหลวงวิจิตรมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงละครสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงวรรณกรรมเป็นบทละคร ของ นราพร สังข์ชัย (2551, น. 170-172) คือ การสร้างบทละครเวทีที่มีการทำบทจากบทดั้งเดิม (Original) หรือแปลจากบทละครต่างประเทศ และมีการดัดแปลงจากบทละคร (Adaptation) และแนวคิดสาระของการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ของ ชมนาด กิจจันทร์ (2564, น. 5) กล่าวว่า เรื่องที่นำมาสร้างสรรค์ควรเป็นเรื่องใหม่ที่ดูแปลกตา ควรพัฒนาสร้างสรรค์แล้วเกิดประโยชน์ต่อสังคม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ นอกเหนือจากความบันเทิง

ข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรค์การแสดงเพื่อตอบสนองสถานการณ์หรือบริบทของสังคมในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ผู้สร้างงานควรตระหนัก เนื่องจากการนำเสนอนาฏกรรมเป็นการสื่อสารที่เหมาะสมในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยเสริมแต่งความร่วมมือให้เข้าถึงผู้ชมในปัจจุบัน ทั้งนี้ควรนำบทประพันธ์ที่มีแนวคิดในเรื่องดังกล่าว นำสู่การแสดงรูปแบบละครที่สอดคล้องกับยุคสมัยและความสนใจของเยาวชน เพื่อเผยแพร่ปลูกฝังให้เกิดความตระหนักรู้ผ่านการแสดง

เอกสารอ้างอิง

- นราพร สังข์ชัย. (2551). *การเขียนบทละครโทรทัศน์: กระบวนการคิดสร้างสรรค์และเทคนิค*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- นพมาศ แวหวงส์. (2554). *องค์ประกอบของบทละคร ใน ปรัชญาศิลปะการละคร*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิติ เอียวศรีวงศ์. (2538). *โฉม คาราวาน น้ำเน่า และหนังไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ประอรรัตน์ บุณมาตร์. (2528). *หลวงวิจิตรวาทการกับบทละครประวัติศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *นิด้าโพลชี้ ประชาชนมองเด็กซู 3 นิ้ว- ผูกโบว์ขาวเป็นเสรีภาพการแสดงออก แต่ครูและผู้ปกครองควรให้คำแนะนำ*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <https://mgronline.com/uptodate/detail>
- ฤทธิชนก คชเสนี. (2565). *ลักษณะสำคัญของรูปแบบละครที่ปรากฏในละครเรื่อง เลือดขัตติยา ตามแนวทางละครหลวงวิจิตร*. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.